



Yhteisöjen viestintä kuntoon **TIETOTAITOTALKOILLA**

Tietotaitotalkoot on Tietotekniikan liiton hanke. Tietotaitotalkoiden tavoitteena on parantaa yhteisöjen viestintävalmiuksia ja luoda yhteisöille viestinnälliset käytännöt, jotka jatkuvat hankkeen jälkeen. Hanke saa rahoitusta Euroopan sosiaalirahaston Aktiivinen kansalainen ja avoimet oppimisympäristöt -ohjelmasta.

Vipuvoimaa
EU:lta
2007–2013

KAIKILLA ON OIKEUS NÄKYÄ, tulla kuulluksi, ilmaista itseään ja osallistua. Tämä edellyttää pääsyä verkkoihin, tekniikan käytön osaamista, ymmärrystä ja motivaatiota - viestintävalmiuksia.

Tietotaitotalkoissa viestintävalmiuksia kartutetaan yhdessä tekemällä. Tavoitteena on myös tietotekniikan ammattilaisten ja kansalaisten lähentäminen, käyttäjälähtöisen ajattelun sisäistäminen, toimintamallin muutos sekä luovuuden ja innovatiivisuuden kasvattaminen.

Viestintävalmiuksien paranemisen lisäksi sosiaalinen pääoma, luottamus ja avoimuus lisääntyvät.

Ihmiset osallistuvat yhteiskunnalliseen päätöksentekoon ja toimintaan kansalaisjärjestöjen kautta. Voidakseen osallistua täysipainoisesti tarvitsevat sekä yhteisöt että niiden yksittäiset jäsenet viestinnällisiä tietoja ja taitoja.

Tietotaitotalkoissa tehdään yhdessä yhteisön tarvitsema tuote. Esimerkiksi julkaisu, jäsenkirje, kuvakooste, nettisivusto, näytelmän videointi, historiikki, kuunnelma, haastatteluja jne. ja tallennetaan tuote yhteisille nettisivuille.

Tietotaitotalkoot -hanke antaa resursseja, kuten ohjelmat, ohjaajat, serverin, materiaalit, tuotteistaa toimintamallin ja kouluttaa ohjaajat. Hankkeen aikana nettiin luodaan sivut, joissa tuotteet säilytetään ja jotka sisältävät ohjaavaa materiaalia.

Luovaan käyttämiseen orientoiva

Viestintävalmiuksia tarkastellaan yleensä yksilön näkökulmasta yliarvioiden ihmisten osaamista luontevaan ja luovaan käyttöön. Tietotaitotalkoot luovat areenan, jossa yhdessä tehden lisääntyy sekä tietotekniikkaosaajien että kansalaisaktiivien ymmärrys.

Kaikkien ei tarvitse osata kaikkea, mutta kokonaisuuden näkeminen lisää tietotekniikan mahdollisuuksien ymmärtämistä, sitoutumista ja toinen toisensa arvostamista.

Parhaiten tietotaitotalkoiden jatkumisen takaa medianomien, nuoriso-ohjaajien, yhteisökasvattajien jne. koulutukseen suunniteltu vuorovaikutteisen viestinnän osio, joka takaa, että tulevaisuudessakin on saatavissa resursseja talkoiden vetämiseksi.

Hankkeen seurauksena syntyy uusia pieniä yrityksiä sekä tarjoamaan talkoiden

vetoa erilaisille yhteisöille että huolehtiin ohjelmistojen ja niiden käytön atk-tuesta.

Tietotekniset taidot voidaan jakaa seuraaviin tasoihin:

- **perusosaaminen** (esim. pankkiasiat, sähköposti)
- **luonteva osaaminen** (esim. power point, keskustelu verkossa, blogit, nettipuhelut)
- **luova osaaminen** (esim. oma tuotanto äänellä, liikkuvalla kuvalla, tekstillä, kuvilla)
- **ymmärrys verkon merkityksistä, vaikutuksista ja mahdollisuuksista** (esim. verkkoidentiteetti, tietosuojat, yhteiskunnan rakenteet, kaupapaikat).

Tietotaitotalkoissa keskitytään luovan osaamisen kehittämiseen.

Taustalla viestintäleirit

Talkoiden taustalla on viestintäleireillä kehitetty toimintaperiaate. Viestintäleirejä on järjestetty jo 21 vuoden ajan kesäisin 10 päivän mittaisina nuorille. Talvisin on järjestetty 2-3 päivän pituisia leirejä erilaisille ryhmille mm. tietyllä asuinalueella, työttömille naisille, virtuaalisiteereille, väitöskirjan tekijöille, kehitysvammaisille, kuuroille, sokeille, peruskoululaisille, luokiolaisille ja rehtoreille jne.

Tietotaitotalkoissa sovelletaan viestintäleirimallia moduuleina, jolloin olemassa oleva yhteisö tuottaa yhdessä talkootapahtumassa oman tarpeensa mukaisen yhteisen tuotoksen. Talkooryhmään mahtuu kerrallaan noin 20 ihmistä.

Talkoissa valmistetaan myös ruoka itse, viestintäleirien toimintaperiaatteen mukaan. Ruoan valmistaminen ja nauttaminen yhdessä antaa foorumeita vuorovaikutukselle, luo tunnelmaa ja yhdessä tekemisen hengen, antaa mahdollisuuden kaikille osallistua toimintaan ja tekee tärkeäksi kaikkien työn sekä lisää lähiruoan ymmärrystä ja merkitystä yhteisölle. Lisäksi ruoan tekemisen prosessi suunnittelusta raaka-aineiden hankintaan, valmistukseen ja tuotoksen yhdessä nauttimiseen on samanlainen kuin esimerkiksi nettisivujen tai julkaisun tekemisen prosessi.

Talkooluotseja kouluttamaan

Yhteisöjen talkoiden ohella hankkeen toisen tavoitteena on opetuskäytäntöjen kehittäminen eli talkoita ohjaavien "luotsien"

koulutusohjelman aikaansaaminen. Talkooluotsien kouluttaminen turvaa tietotaitotalkoiden jatkumisen hankkeen päättymisen jälkeen. Oppilaitokset, kuten kansanopistot ja ammattikorkeakoulut tulevat hyödyntämään hankkeen aikana kehitettävää opetuskäytäntöä. Otavan Opisto on sitoutunut kumppaniksi opetuskäytännön kehittämiseen, ja muutama ammattikorkeakoulu on jo osoittanut kiinnostuksensa tradenomi- ja medianomikoulutuksen täydentämiseen vuorovaikutusviestinnän opinnoilla.

Työtilaisuuksia alan yrittäjille

Projektin toiminta sivuaa myös tieto- ja viestintätekniikan toimijoita, koska projekti käyttää ensisijaisesti OpenSource-ohjelmistoja. Niiden asennus ja ylläpito tarjoaa paikallisille atk-yrittäjille työtilaisuuksia.

Vuorovaikutteisen viestinnän yleistyessä kunnat, seurakunnat, kansainväliset ja kotimaiset isotkin järjestöt kehittävät viestintäympäristöään aidosti vuorovaikutteiseksi. Sitä kautta alan ammattilaisten, tulevien tradenomien ja medianomien kysyntä kasvaa.

Projektin välilliset vaikutukset näkyvät yhteiskunnallisena vilkkautena ja osallistumisen lisääntymisenä sekä luottamuksen ja sosiaalisen pääoman kasvuna.

Talkoita toimiville yhteisöille

Projektin toiminta kohdistetaan toimiviin yhdistyksiin ja yhteisöihin: kyläyhdistyksiin, vapaan sivistystyön ja aikuiskoulutuksen asiakkaisiin, harrastuspiireihin, maahanmuuttajiin, poliittisiin paikallisyhdistyksiin, erilaisiin kulttuuriyhdistyksiin, syrjäytymisvaarassa oleviin ja seniorikansalaisiin.

Kohderyhmiä tavoitetaan sitoutuneiden kumppaneiden avulla. Toiminnan tarkoituksena on, että mikä tahansa yhteisö voi pyytää hankkeelta talkoopaia ja Tietotaitotalkoot resursoi talkoot avoimena oppimisympäristönä eli tuo talkoisiin ohjaajia, laitteita ja materiaaleja. Talkoopaia ovat jo odottamassa esimerkiksi Hyvinvointivaltion vaalijat ry, Heinolan Työväenyhdistys, Helsingin Työväenopiston Opistolaisyhdistys ja Quin Suomi. Lisäksi seudullisten pilottialueiden kanssa on sovittu tietotaitotalkoiden järjestämisestä esimerkiksi Hyvinkään - Riihimäen talousalueella se-

kä Forssan seudulla. Kaikkiaan vuosina 2009–2011 on tarkoitus järjestää noin 150 talkoot.

Yleviä tavoitteita

Talkoiden tavoitteena on antaa yhteisölle mahdollisuus oppia tekemään yhdessä ja kehittämään omaa viestintäänsä. Yhteisö itse päättää, tehdäänkö lehti, historiikki, musiikki- tai haastattelutallenne tai esimerkiksi kuvakirja kyläjuhlista. Talkoisiin osallistuvat eri ikäiset järjestöjen ja yhteisöjen jäsenet ilman palkkaa. Talkoissa tehdään yhdessä ja opitaan yhdessä. Valmiiksi saamisen idea on olennainen osa talkoita ja siitä syntyy motiivi tehdä ja oppia.

Ohjelmistojen valinnassa naisnäkökulmalla on merkitystä: pyritään helppokäyttöisiin, ensisijaisesti ilmaisohjelmiin ja tavoitteena on tuotteen valmiiksi saaminen eikä viimeisimpien tietoteknisten mahdollisuuksien käyttö.

Monipuolisia tuloksia

Tietotaitotalkoiden tuloksena on kansalaisten yhteistyökyvyn ja yhteisen tekemisen kehittyminen, uudenlaisen toimintamallin omaksuminen sekä tieto- ja viestintätekniikan mahdollisuuksien ymmärtäminen. Samalla sosiaalinen pääoma ja yhteisöllisyys lisääntyvät. Myös valmius yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen kasvaa. Projektin tuloksia ovat myös toimintamallin "tuotteistus", ohjelmien kokoaminen yhteen paikkaan myöhemmin käytettäväksi sekä itse talkoot.

Tuotokset nähtäville

Talkootuotoksia kerätään projektin sähköiselle verkostoitumisalustalle. Ne ovat vapaasti kaikkien katseltavissa ja opittavissa. Tuotoksia voivat olla esimerkiksi kylän historiikki, yrityksen onnistumistarina, merkkihenkilön radiohaastattelu, yrityksen esittelyvideo tai virtuaalinen reseptikirja. Lisäksi tuotoksia voivat olla yhdistysten internet-sivut tai jäsenrekisteri. Tuloksena kertyy kansalaisyhteiskunnan digitaalista pääomaa vastapainoksi kaupallisille sisällöntuotannoille. Sosiaalisen kestävän kehityksen näkökulmasta tietotaitotalkoot edistävät lähiyhteisöllisyyttä,

talkoohenkeä ja sosiaalisen pääoman kehittymistä.

Kestävää kehitystä tukevaa

Taloudellisesta näkökulmasta hanke koostuu talkooryhmien käyttöön ensisijaisesti internetistä vapaasti ladattavia ohjelmistoja eli talkoo-työkalupakia, joka sisältää esimerkiksi lehden, radio-ohjelman, videon ja web-sivujen tekemiseen liittyvät ohjelmat. Kulttuurisesti talkoilla on myös merkitystä, sillä kulttuurin tuotteita – kirjallisia, kuvallisia, äänellisiä – arvostetaan enemmän, kun ymmärretään niiden tekemisen prosessi. Koulujen antama opetus lehden, videon tai radio-ohjelman tekemisessä on Tilastokeskuksen tutkimusten mukaan vähentynyt vuodesta 1996 vuoteen 2005, vaikka nyky-yhteiskunnan leimaa-antavin kulttuurinen tuote on sähköinen viestintä. Ekologisesta näkökulmasta talkoilla on merkitystä siinä mielessä, että se tukee paikallista aktiivisuutta ja paikallista tuotantoa.

Tietotaitotalkoista on tehty vuoteen 2011 kestävä hanke, jolle on haettu ja saatu rahoitusta Euroopan sosiaalirahastolta. Tämä tarkoittaa, että hankkeen rahoituksesta noin puolet tulee Euroopan Unionilta ja puolet opetusministeriöltä. Talkootapahumat ovat niitä tilaaville organisaatioille pääsääntöisesti maksuttomia (talkoolaiset maksavat mahdollisen majoituksen itse). Talkoot kuuluvat Manner-Suomen ESR-ohjelmaan ja niitä hallinnoi Lapin lääninhallitus.

Talkoiden kumppaneina, osatoteuttajina ja taustaorganisaatioina ovat seuraavat järjestöt ja yritykset: Otavan Opisto, Maa-seudun Sivistysliitto, Vapaan Sivistystyön yhteisjärjestö, Suomen eOppimiskeskus, Tulevaisuuden tutkimuskeskus, Lions-Liiton N-piiri, Tulevaisuuden tutkimuksen seura, Viestintäkasvatuksen seura, Helsingin Työväenopiston Opistolaisyhdistys, EKES-Yrityspalvelut, eCredo Oy, TeliaSonera Oy.

Lisää Tietotaitotalkoista:

www.tietotaitotalkoot.fi

Yhteystiedot:

Tietotaitotalkoot, Eerikinkatu 28, 00180 Helsinki

Liisa Kirves, projektipäällikkö, puh. 0400 400082, liisa.kirves@gmail.com

Projektin keskeiset toimenpiteet ovat:

- 1) kehittää vapaasti ladattava nettisivusto, jolla on tarvittavat open source -ohjelmat paino-, video-, audio- ja nettituotteiden tekemiseksi
- 2) luoda sivusto, jolle eri yhteisöt voivat linkittää omat tuotteensa
- 3) rakentaa ja kuvata (tuotteistaa) eri talkoomodulit
- 3) kouluttaa aluksi Viestintäkasvatuksen seuran nuorista talkoo-ohjaajia
- 4) kehittää yhdessä amk:n ja kansalaisopiston kanssa talkoovetäjän sertifiikaatti
- 5) rakentaa yhteistyöverkosto paikallisten toimijoiden kanssa, jotta yhdistykset ja yhteisöt saavat tietää hankkeesta ja sen tarjoamasta talkooresurssista
- 6) järjestää pilottitalkoot ja kokemusten perusteella varsinaisia talkoita
- 7) raportoida talkoiden tuloksista
- 8) kehittää talkoomallia edelleen
- 9) jakaa hyviä käytäntöjä Suomessa ja ulkomailla
- 10) suunnitella ja toteuttaa Tietotaitotalkoiden markkinointimateriaali

Hetky järjesti ensimmäiset pilottitalkoot 2.2.2009 Tietotekniikan liiton tiloissa.

Talkoista voit lukea seuraavassa lehdessämme, joka ilmestyy 7.5.



FT Marja-Liisa Viherä (marja-liisa.vihera@pp.inet.fi) toimii Tietotaitotalkoohankkeen erityisasiantuntijana ja YTM Liisa Kirves (liisa.kirves@gmail.com) hankkeen projektipäällikkönä.

